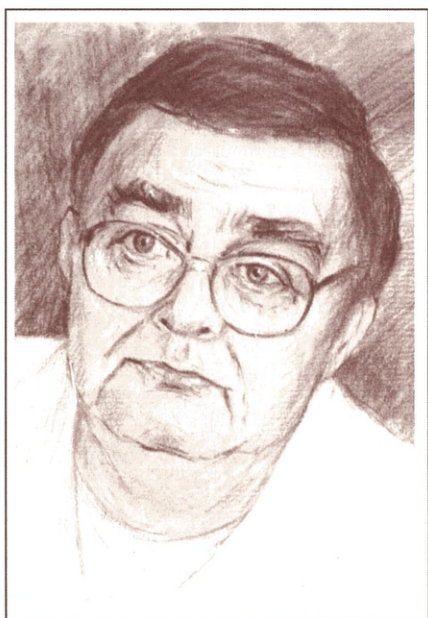

Dr. Dolinay Tamás

FORGÁCSAIM

Előrebocsátom, nem vagyok se méltó, se illetékes hogy bárki dolga, szellemiségének tárgyiasult, formába zárt műve elé bevezetőt, ajánló értelmezést, pláne minősítő gondolatokat tegyek. Sok egyéb mellett már csak azért sem, mert magam (is), mint tengő-lengő egyed, emberlétem értelme felől meglehetősen bizonytalansággal vagyok.

Élt itt egy ember Szentgyörgyi Albertnek hívták. Mert nagy tudósnak, különösen az élettanban nagy elmének tartották, egyszer megkérdezték tőle: Mi az élet? Az élet – válaszolt a Nobel-díjas – olyan, mint a mosoly (megfoghatatlan).

Lehetnek közöttünk olyanok, akik a válaszon megütődnek, legfeljebb amolyan hamiskás, jelképes válasznak véelve, talán még el is mosolyítják az arcukat. És vannak olyanok, akik azért mosolyodnak el, mert megértik a választ. A kétféle mosoly között, szó szerint, ég és föld!

Szentgyörgyi Albert verseket is írt. Minek? Mit akart vele? Irodalmi elismerést? Az irodalmárok megbocsátón legyintenének azokra a versekre – már ha egyáltalán bajlódtnának vele –, mondván, hogy gyöngék. És ebben lehet ugyan igazuk, de egyet nem tudnak. Azt, hogy mit jelentett a vers annak az embernek? Az aszkorbinsav titkait a matéria eszközeivel és törvényeivel kutatta. A maga szubjektumát, a maga lelkének titkait megismerni, a költészethez fordult. Nem is tehetett mást, hová fordulhatott volna az emberi lelkiségben ilyen magasszinten őshonos, ha nem a művészet dimenzióiba. Így lett több ő maga is, a tudománya is. Csak az egyik szembeszökőbb – azt mondhatjuk hasznosabb; a másik rejtettebb – mondhatnánk, haszontalanabb. A "haszontalanabb" mű, a Szentgyörgyi-költészet, valóban nem olyan csillagerejű, mint mondjuk az Adyé. Mégis, valamit le kell szögeznünk. Szentgyörgyi életműve, a maga, akár csak gyertyafényű költészete nélkül, hiányos lenne, s talán éppen az aszkorbinsav hiányozna belőle. Jobban el kell tűnődnünk ezen a felvetésen, mintsem az első pillanatban hinnénk.

Dr. Dolinay Tamás is tudós ember. Mint gyermekorvos, elismert, kiváló gyógyító. Rendellenesnek tartjuk-e vagy inkább természetesnek, hogy ennek ellenére a költészet felé fordult? Nem

hamisság és nem is túlzás, amit állítok: Dolinay Tamás ugyanazt teszi, amit Szentgyörgyi merészelt, és ugyanaz készíti, ami Ady Endrét, még akkor is, ha költészetéről nem mondhatjuk, hogy Nap erejű. De ugyan, hány Ady Endrét termett a világ? Ne azt kérdezzük tehát, mit akar, mit keres az irodalom jól őrzött mezején belül, hanem azt, ha már keres, mit talál?

Az anyagvilág, de éppen így a szellemi is (emberlétben a kettő lélegzetelállító egysége!), sokféle részecskéből áll. Ezek bonyolult halmazai, elképesztően finom viszonyaik rendszerei, egymásból induló, egymásra következő harmóniai adják a világ teljességét. Bármely részecske hiánya elbizonytalanítja, akár meg is rendítheti az egyetemes csodát. Egyetlen ember sorsában az egész emberiség sorsa billeg, egyetlen gondolkodó elme által a teljes emberiség tűnődik: mire való a léte, merre menjen, mit tartson jónak, mi az, amit tagadnia kell?

Mindezt éppen a művészet (már amit annak mondhatunk!) tudja leginkább, mert a kereső és megismerő folyamathoz hozzáilleszti az erkölcsiséget is, a harmónia megóvásának legmagasabbrendű eszközét: az ember felelősségtudatát. Még a leggyöngébb műre is igaz ez, ha indítéka tiszta. Bármely művészi teljesítmény megítélésében, hogy ne tévedjünk, ezt kell keresnünk.

Dolinay Tamás költészete és még inkább prózája olyan (ahogy én látom), mint egy gyorsan pergő naturális film, aminek megértéséhez nagyon kell figyelni. Valóságosan megélt dolgokat, eseményeket látunk, mint egy valaha épp tükörben, de az a tükör, éppen most, a szemünk előtt törik darabokra. A töredezett szélű, élesen vibráló szilánkokban megcsillannak az eredeti emlékképek sodró impressziói. (Az egymásra vetült, egymásra torlódott képek között akadnak vakmerő "képzavarok" is, de ezek, úgy tűnik, az ő tudatosan vállalt sajátos eszközei közé tartoznak, amik a belső relációkban mehökkentően megállják a helyüket. Sem a szavakat, sem a belső ritmust, nem csiszolgatja különös gonddal, nem görgeti őket, hogy simává kopjanak, ellenben hogy még inkább kiemelkedjenek (?), meghagyja érdességüket.) Az impressziók összeillesztése azután már olyan átminősítő, átrendező tapasztalat, olyan expresszionista lélekfolyamat, ami miatt sajátos hangulatú írásai egyáltalán megszülettek, hogy az a törött tükör mégis valahogy egybeálljon. Ez a nagyon izgalmas át-

rendeződés, a kép- és lélekvibrálás leleplezetlen folyamata nem akar következtetésekre, tanulságokra juttatni bennünket. Megelégszik azzal, ami. Nem mutat többet a maga személyes vívódásánál. Hogy azután abban mire és hová jut ő maga, azt nem tudjuk meg, nem is tartozik rá.

Dolinay Tamás költészete és prózája olyan folyamat, olyan személyes katarzis, ami arra készítetetheti az olvasót, hogy a maga személyes vívódásait felismerve, azokkal szembenézve, szilánkokra törött személyes tükrét megkísérelje ő is összeillesztgetni.

Megköszöni a szerzőnek, hogy belső útkeresése legrejtettebb titkaiba betekintve a magáihoz is közelebb juthatott,

Bugya István

Hatvan évesen

Megkopottan
Picit még fényesen
Lopjuk itt egymást
A rögök hátán.

Megszeppenten
Meglakolva
Szerelmet, barátot
Másképp sorolva

Hazudva igazat
S igazat hazudva
Megbékélve és
Félig feloldozva

Hittem barátot
Immáron halott
Hittem eszmét
Elbolondított

Hittem hivatást
Tisztító kegyelmet
Mint csalárd áldás
Hull rám szennyes
Permet

Roggyant is lettem
Esendő
Törölném könnyem
Véres a kendő

Magamat sajnálom
Sok apró betegség
Mögé bújik el
A restség

Előttem egy kép
Mosolygó asszony
Két felnőtt gyerek
Fogom a karfát
S felemelkedek

A csend mellémül

A csend mellémül
Bezúzott fejjel
Meghalt a nyár

Ülünk, kedvtelenül
A szél a párkányon
Halkan kalapál

Végig szívott cigaretta
Utolsót füstöl
A lehúzott redőny mögött
Óra ketyeg

Töretlen akarattal
Húzza maga után
A végtelen perceket

Öreg kép nevet rám
Évek óta

Kerete kopott
Vásznán áll a por
Talán igazán nevetett
Valahol, valamikor

Meleg nyarakra
Friss hó borul
A mosoly lassan
Torzba fagy

Szemére hályogot
Húz a pók
Arcára barázdákat
Rágnak a bogarak

'2002 Karácsony

Mondják, hogy hó lesz meg hideg.
Meg Amerikában megállt az élet.
Izraelbe beköltözött a rettegés.
A gyerekek szívébe gyökeret eresztett
a félelem.
Itt nem látszik az ég. Fáznak,
elbújnak a halak. Csak a kivillanó
déli nap pislákol szelíden.
Bolond kedvemben hamarabb jött
a Mikulás is.
Szandálba tette a jégcukrot, a
fagyos leheletet, a megszolgált virgácsot.
De kinek, minek?
Mikor egyébként hó van, minden
hónapban hó.
Április, május, június. Csak hó, és hó.
Fáj a hó. Fáj a "visszahívlak:
majd apa". Fáj a törött mosoly,
a szegényes mentegetőzés.
Mikor csillagot álmodtunk, sokat.
Mindet fenn az égen, s ha egy is
lehullik, kimondhatatlanul fáj.

De hazugon vigyorgunk hozzá.
S ha felberreg az éjszakai telefon
Összerázkódunk, szaggatva vesszük
a levegőt. Minden porcikám
azt ordítja: Gyere haza, gyere
haza! Vár a kert, a ház, a
Jézus Krisztus, a könny, a képek,
a temető. Messze van, görcsös
örömben, hahotázó könnyekben: Amerika.
Szegényes gesztusok, félszeg örömök
Karácsony.
Anyátok gyűjti, préseli, eldugja
szeretetét, gyűjti a nagy napra.
Mert Ti vagytok a pici Krisztus
a Nagy Beteljesülés, a megvalósult
álom, az örök Igaz. Ugye?

Tavaszcvárás

Szófogadó, lerágott csontú ágak
Kimondatlan megfagyott panaszok
Rég elföldelt kamasz vágyak
Szétrágott por- hamu csillagok

Bekapart koporsó nyárban
Dohszagú, éretlen remény
Hanyag - tékozló orgiában
Elvetélt, másnapos költemény

Kómában botladozó régmúlt
Pislákoló vad megváltás
Az agy poshadt, bénult
Koszos ereken folyik az áldás

Fújom a parazsat
Ordítva, hámlik az ajkam
Mint letört agyarat
A múltat kezembe kaptam

Csapkodok vele virágra - világba
Nyaldosom rút sebeim
Rárévedek egy új világra
Halljátok, hajdani kedveseim?

Toporgok, porolom szennyes ruhámat
Tisztulni kell mindenáron
Éveim unnak, utálnak
Indulok, tudom bőröm véresre sikálom

Születés

Az anya
Utolsót jajdult
Most pihen

Ütemesen
Nyílnak, csukódnak
Az alveólusok

A nővér
Kézbe veszi
Felé mutatja

A hónapokig
Bujtatott, törékeny
Csillagot

Vers a karácsonyfa alá

Kezemben két parányi csillag
Az égről loptam ép,
Fényük szentjánosbogárnyi
Sárga meg fehér

Kezemben két parányi csillag
Szememben ég a fény
A vaksötét éjben
Félve rejtem én

Kezemben két parányi csillag
A földről vettem fel, remegve
A földről, mely mindenütt szent
S ráhunyorogtam a fellegekre

Mert valahonnan
onnan jött a varázslat
S már millió parányi csillag
Simogatta arcomat, bokámat

Millió parányi csillag
Ahogy az égre néztem
Nem hiányzott, meg volt mind
Kezemben, köröttem, meg az égen

Kibújtak belőle
Parányi gyerekek
Mindőjük homlokán
Ott ragyogott a szeretet

Táncoltak, pörögtek
Egymásba fonódtak a karok
Kacagtak, daloltak
Hisz ők a csillagok

Eszternek 1991

Pici lányom
(Talán nagy?)
Pici szívem
(Talán nagy?)
Pici öröm
(Talán nagy?)
Hogy Te már
Nagylány vagy
(Pici?)

Anyámnak

Elmentél húsz éve
Megbotló, nyomasztó csendben
Sohasem és mindig
Készülve a végre
Anyám, hallasz még engem?

Megingott a világ
Zavarodott, kegyetlen - kegyelemben
Lezuhant könyökre, térdre
Hazugságot igazra téve
Anyám, hallasz még engem?

Lázás percekben
Hittem, hogy álságos rendre
Bilincset raknak
Keserű részegségben röhögve kértem
Anyám, hallasz még engem?

Megperzselt, elbukott világ
Helyett hittünk visszaperelt rendben
S mindenki a másik torkára hág,
Elporladt a hit, halkan, csendben
Anyám, hallasz még engem?

Időben hiába ordítottam
Nem kelletttem
Most szégyellve hallgatok
Megbolydult, elfáradt hitembem
Anyám, hallasz még engem?

Alszik az öröm, kacag a bánat
Valami foszlik, lassan szakad bennem
Szólítanám elporladt Anyámat
Olthatatlan, tébolyult szerelemben
Anyám, ugye már nem hallasz engem?

Mindegy

Hogy szóltam-e
Vagy csak
Szólni
Akartam

Kimondtam-e
Vagy csak
Magam
Bíztattam

Szerettél-e
Vagy csak
Bolondul
Hívóddé tettél

Megütöttél-e
Vagy
Így is
Szerettél

Mindegy
Olyan távol
Van már

Új évet
Hívott az
Ó év
Maga után

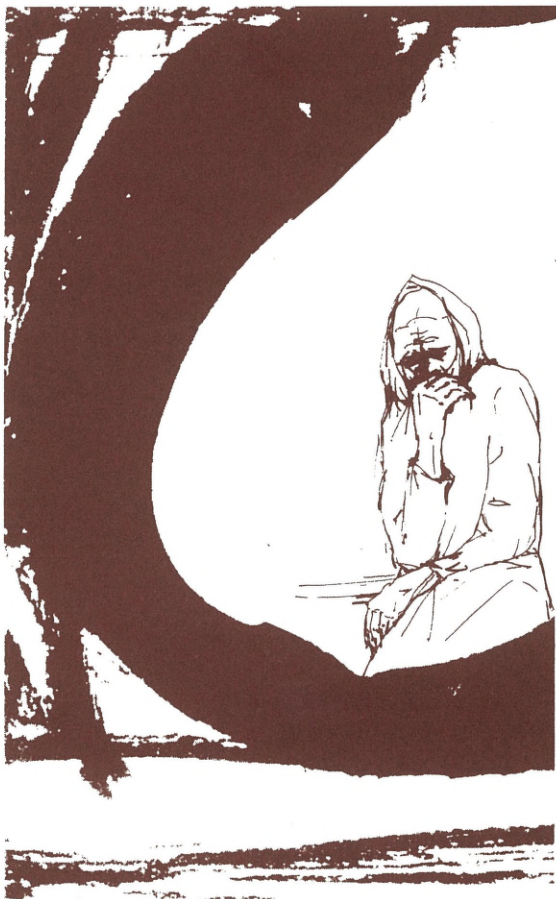
Madarak szagatják
Az eget
Sokszögű, soksarkú
Darabokra

Dél felől
Jönnek
A magas jegenyék
Mögül

S röptükben
Egymást keresik.

Az anyákról

Az anyákról, akik összerezzennek, ha
Megcsörren a telefon
Az anyákról, akiket rendre elfelejtenek
Visszahívni
Az anyákról, akik kikönyörgik a
Lehetetlent
A lehetetlent, hogy ott bújjanak meg
A szívek szögletében
Ott lehessenek egy békés ölelés
Közelében
Ott lehessenek egy jóízű
Falatban
Egy vissza nem húzott kéz érintésében
Egy integetésben, melyben
Benne a visszatérés
Az anyákról, akik csendben
Szemérmesen mennek el,
Akikben nagyobb a fájdalom
Ha látják fájdalmukat
Az anyákról, akikre követ tesznek
A kőre koszorút, meg virágot
S ha az is egyre kevesebb, ott fenn
Megértik az anyák.

És akkor?

"És akkor, ott hogysis volt
Hogyan történt
Ki kapta elő a fegyvert
S tett bele töltényt?

Hogysis volt előtte
Még ivott, evett, szeretkezett
S szeméből kilopták a mosolyt
Utolsó volt a korty, amit kortyolt.

Szembe nézett, mint mindig,
Tette is, ha tehette,
Vagy fel a magasba
Egyre magasabbra, a fellegekbe.

Most csak ott állt,
A szétterpesztett lábai remegtek,
Nem érthette, mert nem tehette
S belerévült az idegen szemekbe.

Anyja már feküdt a kövön,
Apját most érte a golyó,
Ő még hörgött néhányat,
S rátaposott a csizmás kopó.

Érezte az utolsó esélyt,
Előrelendült öklében a reményt
Megtántorodott, ajkát a vér kiverte,
Röhögtek rajta, felhallatszott a fellegekbe.

Idill

A tó felett
Szinte folytó
A csend

A pici szigetről
Egyetlen felröppenő
Madár

Vájt a
Fájdalmas csendbe
Sebet

A szárnya vége
Kicsit megremegett

Még körözött
Egyet
És becsapódott

Koncentrikus körök
Íródtak
A vízben

A férfi a
Puskát
Térdére tolta

Nem mosolygott
Elindult előre

Csak
Öklével belecsapott
A levegőbe

Éjféli

A mutatók egy pillanatra
Átölelik egymás
Aztán lassú sóhajjal
Elválnak
Mint akik
Szégyellnek szeretni

Ősz

Utoljára pirosuló virágok. Valamikori Én.

Megyek, hátitáskámról lelóg a vonalzó, verdesi az oldalam. Zsebemben katona gombok, ólomkatonák. Táskám oldalában a szünetbeli motorverseny rajtszáma. Hangolok, tornáztatom a hangom, hiszen én vagyok Karácsonyi, s nekem mindig győzni kell.

Utoljára pirosuló virágok. Apró színes drótokból font kerítés ölelte át a parányi kertet, hegyes, pár centis karócskák határolták. Innen loptunk virágot a tanító néninek, csokorba kötöttük. Irkából kitépett lapokba tekertük a szárazakat. Köszönöm, nagyon köszönöm, mondta Piri néni.

Szünetben pulyka vörös arccal jött a kert gazdája, előtte a katedrán vázában az utoljára pirosuló virágok. Lopott virágok.

Utoljára pirosuló virágok. Nincs több motorozás. Karácsonyi meghalt. Nekirohant egy fának. Halott Karácsonyi nem győzhet többé. Széttéptem a rajtszámot és sírtam.

Tört gallyak, őszi alázat, már félkarú sincs a nyár, csak csonka ujjú őszi herdálja az ajándékba kapott utol-só napsugarakat. Rőt levelek, ereikben megfagyó élet, tetszhalott ágak, sárguló világ.

Rohanó percek hátán egyre távolabbról integet a nyár, hogy majd érkezéséről órákat meséljünk, becsapva hajdani önmagunk. Még integet a nyár, az eső is elállt.

Őszi napsütés, duruzsolja fülembé Zelk Zoltán - valahonnan.

Egyre világosabb az ég, ülök a lócán, mellettem vézna, áttetsző testű, szőrös ember szortírozza szorgosan az üvegeket. Betétes - nem betétes. Kiszámolja mennyi kell a következő mámorhoz - kevés a pénz.

Uram, kisegítene egy húszassal? Megkapja, boldog, milyen kevés kell az emberi méltósághoz. Mosolyog, kezét rázunk, úgy férfiasan.

Most kellene megálljt parancsolni az időnek, hallom vissza apám rég elmondott szavait. Most mikor még utoljára piroslanak a virágok. Mikor még nem érzek tompa szorító fájdalmat a mellkasomban. Mikor még csillog a víztükör és millió irányból vetülnek rá a fények. De a gonosz Celsius felém fordítja lilás tenyerét, benne megbarnult sóhajokkal, elapadt vágyakkal, fehéredő lélegzetekkel. Azért még elindulok.

Ahogy be akarta dobni a zsinórt, megtekeredett a bot végén, s ahogy a lába alá kanyarodott, szinte röhögött rajta. "ugyan öregem ilyen szerencsétlen pali megérdemli, hogy a saját életét is más fogja ki helyette". Verejtékezve feltekerte a zsinórt. Dühében letört egy darabot a bot végéből. Kókadtan, derékszögbe meghajolva fityeget a kacska darabka. A víz korhadt rönköket sodort a homok-
ra, visszadobálta azokat, majd köveket a partról, mind nagyobbakat, amilyeneket csak feltudott emelni. Erőlködött, hatalmas locs-
csanásokkal tűntek el a mélyben a kövek.

Belökte a botot a hátsó ülésre, kettesből akart indulni. Köpködött a motor. A kormány majdnem széttört a kezében. Inni kelle-
ne, mindent összeinni. De itt ez a rohadt autó, a endőrök. A koszt-
pénz ott lapult levéltálca aljában, tízezret kimarkolt belőle, be-
gyúrta a szivarzsebébe. Lassított, majd recsegeve megállt a szökő-
kút előtt. A vas ajkak okádták a zöldszínű vizet. Kivett egy pené-
szes könyvet, ráakasztotta a horog végére. Leült. Feneke alá újság-
papírt rakott és belökte a horgot a szökőkút medencéjében. A
Courths-Mahlerben lapozni kezdtek a hullámok "a lány gyönyörű-
en csillogó selyemruhájában beleolvadt a haldokló alkonyatba"
baromság. A sorok közé köpött. Megálltak mögötte. A lányok
hangosan kuncogtak. Egyikük a háta mögé lopódzott, megcsókolt-
ta az arcát. Kitört a vihorászás. Klassz móka volt. Megpróbálta
még egyszer. A férfi észrevette, elkapta a karját, odahúzta a sze-
gélyhez. Testét rongyként átdobta a térdén. Közepes ütésekkel
verte a fenekét. A lány visongott élvezte a játékot, a többiek biztat-
ták. Csápold öreg - csápold! Már fáj a keze, a lány szemtelenül né-
zett az arcába. Otthon is csak ennyit bír? - kérdezte. A férfi erőtel-
jes lökéssel a medencébe dobta. Kezeit előretartva esett a vízbe, de
az alig ért a derekáig. Furcsa, nyugtalanító látvány volt, félig ne-
vetve, félig pityeregve, kócosan. A többiek közelebb jöttek, leültek
a férfi mellé. Vén krampusz, ezt azért nem kellett volna! Képzelt
el a tenyeremet a te valagodon - szólt valaki. Elengedte a botot,
felállt, végignézett rajtuk. Hatan voltak. A szöszi nagy nehezen ki-
kászálódott a vízből és csípőre tett kézzel megállt vele szemben.
Ki kellene készíteni! Kis hétvégi dühöngés, jó kikapcsolódás. A
szemüveges fiú lett valami jegyzetfélélt az öreg elé. Átfutotta.

"Az intelligencia-kvóciens determinánsai" Félhangosan mondani kezdte. 20-30% idióta, 30-50% imbecil, 50% debilis, s felröhögött. A debilis a hülyék királya. A szemüveges meglepett tekintettel nézett rá. Maga hol áll ebben a populációban, kérdezte?

Köztetek 90 és 130 között, ugye kegyes vagyok magamhoz? Király a játék. Miért halászik Courths-Mahlert? Kirkegaardot vagy Nietzsche-t is foghatja ilyen fejjel. Kar, inkább az kellene hozzá, tudjátok, lendíteni, húzni, visszatekerni. Menjetek szépen! Kafka valahol azt írta: miért akarod maga hozzám kötni, mikor értelmesen is élhetnél! Sorolta tovább az értékeket. 80-90% nehézfelfogású, száz jó felfogású, százhusz felett zseni. Te engem csókolgatsz, és a szöszi mellé térdelt. Meg kellett téged csókolni, ez illett bele az összképbe. Megbomlott, szétkuszálódott volna az egész délután, ha ezt nem teszem meg. Tudod? (Hagyta, hogy tegezze.) Tudod mennyit ér egy csók, nem forintban, euróban, de abszolút értelemben mint egy Rubljov ikon vagy Henry Moore szobor, érted? A lány szemtelenül átfogta nyakát, s most szájoncsókolta. A szemüveges odalökött egy kulcsot a lábához. Tompán puffant a sóderszemeken. - majd gyere haza, van még sajt a jégszekrényben, s találasz kenyeret is. Courths-Mahlert szétmosta a víz. A halhatatlan szerelem apró rongyokban úszott a lefolyó felé. Bejátszották az első fényt, minden nyílásból hömpölygött a vörös víz. A férfi levette ingét, belelógatta lábait a szökőkút medencéjébe.

Nem fázol még? - kérdezte a lányt. A szösze vacogott. A zakómban van a kocsikulcs, vedd magadra a kockás plédet és hozd ki az üveget a csomagtartóból. A lány szó nélkül engedelmeskedett. A férfi odavágta az üveg nyakát a betonhoz éles szilánkokhoz hasonlóan pattant az üveg. Tartsd a markod - s töltött bele az italból. Mohón szürcsölte a lány, de így is sok kifolyt az ujjai között a kőre.

Kékre váltott a fény. Felnyalábolta a lányt a pokróccal együtt s betette a hátsó ülésre, indított. Hová tegyelek le?

Mindegy vigyél el valahová! A férfi direktre kapcsolt.

Halványkék szeméből értelmet próbáltam olvasni. A félig kihúzott gyufás skatulyát felém tartotta és félhangosan mondta: tifointott, tifointott kezét csókolom. Beledobtam egy ötvenest, kézfogásra nyújtotta a kezét, ha el nem rántom a kezem megcsókolta volna. Vigyorgott, aztán megfogta a talicskát, aztán betolta a magas kőkerítés egyetlen ajtaján. Lábujjhegyre álltam próbáltam a kerítés mögé lesni, egy kis résen. A szürkeruhás, bakancsos férfiak körülállták a két zenészt, s mintha intésre történne egyszerre artikulátlan hangon elüvöltöttek magukat. A zene még erősebben szólt. És elkezdődött a tánc. Kitárt karral körbeforogva, rikoltozva. Fáradtam. Visszaereszkedtem. Próbáltam valami követ keresni amire felállhatok. S újra üvöltés, majd az aprócska szemüveges, harmonikás levette válláról a hangszer, lelökte, ráállt. S érthetetlenül kiabálni kezdett, a többiek rémülten elrohantak. Karon fogták, bevezették a házba. Elindultam. A ház homlokzatán tábla: Szociális foglalkoztató. Néha nagyon jók tudunk lenni.

V

Az öreg kezdettől doktor úrnak hívott. Nagyon tetszett nekem, mintha simogattak volna. "Az emberek nem deszkák, vigyázni kell hová ütjük beléjük a szeget." Kedvenc mondatát naponta többször elismételte. Egy gyereket tanított, ötödik osztályos, popzenére tanulta az egyszer egyet. Ezer forintot kért érte. A szülők ötszázat adtak. Nevetve mesélte, hogy kétszázért is elvállalta volna. - Miért csinálja ennyiért? Tudja beteg a feleségem, epés, nem lehet operálni, kövér, öreg, különben is meg kell halni valamiben, s nekünk annyiszor meg kellett volna már halnunk. Éntőlem elvették az oklevelem még Dachau előtt, de leigazoltak, még anyám helyett is én tanítottam az iskolában. Szép iskola volt és a gyerekeket nagyon szerettem. Mire visszajöttem nem voltak gyerekek, csak halottak vagy korán érő felnőttek. Cukros, mindennap kimérette az ötven gramm kenyeret az üzletben, s a presszóban dugiban ette a krémet. Szinte szertartás volt, ahogy végig szopogatta a villát, félt otthagyni mákszemnyit is. Egyszer berúgatták, tíz krémet tettek eléje. A felét az ar-

cára kente, de egyet sem hagyott a tányéron. Vigyázni kell, hova ütjük a szeget az emberekbe.

v

A tanítónő ledobta csíkos kalapját, hanyagul kirángatta a hajfürtjeit. A kabátot úgy akasztotta fel, mindenki lássa belül a jelzést Versace. Várta, hogy megkérdezzék. Ömlött belőle a szó, nekem mert beszélni. Érdekes mennyivel őszintébbek tudunk lenni az idegenekhez, mint a barátokhoz. A gyerekek már várták a próbát. Ő egy atomfizikusról csevegett a nagy Ő-ről az álomlovagról. Felül egész csinos volt, csípőre, combra hízott. Mutogatta a fényképeket. Percek alatt megismertem a családot, a dédszülektől a keresztgyerekekig. S fenemód dicsértem az aranyos kis Gyurikát, tetszett neki. Bejött egy gyerek, felpattant, kiviharzott. Próba után konyakoztunk. Elvittünk hozzá még egy üveggel. Űgyesen bánt a kapukulccsal. A húga még otthon van. Egy óra múlva indult a busszal a városba. Ittunk. A hugát kikisértem a buszhoz, hazamentem. Sehogysem illett a Versace kabáthoz a csíkos kalap.

v

A péntek esti vonat tele a szabad szombatos hazautazókkal, alkoholgőzben csühhögött. A peronon ruháskosárból kétdecis pálinkás üvegeket árultak. Gyorsan fogyott, alig néhány feküdt már csak a kosár alján. 40 év körüli terhes cigányasszony táncolt. Utolérhetetlen sikkal a többiek körülállták, tapsoltak neki, időnként meghúzta a borosüveget. Az idősebbek szörnyülködtek, a süldő-lányok hahotáztak. Mikor elfáradt, beleült az egyik férfi ölébe, s a mellére húzta kezét. A férfi megsimogatta a haját, a fülhallgatóból zene szólt. Az egészen csokoládéarcú cigányfiú meghajolt a másik előtt és felkérte táncolni. Karon fogta, a kocsi közepére vezette és megdöbbszentő módon tangót táncoltak. Lassított a vonat, leemeltem a bőrröndöt: s vártam egészen addig míg meg nem állt. Érdeemes volt. Ezt a táncot nehéz lesz elfelejteni.

Laci karácsonya

Úgy 50-55 körülnek taksáltam a szikár férfit. Ült a padon, kezeit maga elé tette óvatosan nézegette, mint aki szégyell valamit. Mellé ültem, kissé felé fordultam és ekkor ömleni kezdett belőle a szó. Karácsony előtt, akkor sehogyan sem akart összejönni a pénz. Fiatal a feleség, az anyós is rámenős volt és a pénz az istennek sem alakult. Még a két nagy gyereknek - az első házasságából - is kellene venni valamit. Szóval nekiduráltam magam és a bátyámmal elmentünk karácsonyfát organizálni. Neki volt egy kis ócska teherautója, azzal mentünk. Átvágva a dombon ott voltak a gyönyörű, csínos karácsonyfák. Közel-távol senki. Nekiduráltuk magunkat a láncfűrésszel és akkor jött a baj. Hasra estem. A kifeszített drótra rá, mindkét kezemen sistergett a bőr, a hús, én ordítottam. Az erdőkerülő is megjelent. A bátyám elinalt a kocsival, szóval mindkét kezem odalett, még börtönt is kaptam, felüggesztve. Az asszonyt persze nem láttam többé. Kipakolta a holmimat az ajtó elé. Azzal sok mindent nem kezdhettem, mert még megfogni sem tudtam a szatyor fülét. Erzsike a házfelügylező úgy jött mint egy tündér, egy isteni megmentő, befogadott, szégyellem, de tényleg kitörölte a fenekemet, megpisiltetett, megpetetett rendszeresen. Elvettem feleségül. A kevés rokkant nyugdíjamat hozzápásztottuk az övéhez. A gyerekeket is megszerettem, nagyon szeretik, ha mesélek nekik, én nem kérdeztem, hogy ki az apjuk, de ők sem beszéltek róla. Most lett kész a két új kezem. Ha benyomok egy gombot még fogni is tudok velük. Itt pihennek az ölemben. Aki nem ismer, nem tudja, hogy nem igaziak. Felemelem az ég felé őket és várom az

Úr Jézust.

Advent

Jön a tél, a hosszú estékkel, a varázslatos éjszakákkal, a misztikus - mámoros egyedülletekkel, az apró örömkkel, a nagy vágyakozásokkal.

Jön a tél, a nagy takarító, a nagy szemfényvesztő. Leplet terít a sárga levelekre, a pusztuló, avarra, a fák csupasz, horgas ujjú ágaira, a felpeszdült szerelmekre, a friss bánatokra, a szűnni nem akaró acsarkodásokra.

December a tisztulás hava, a számvetésé, a megmértetése és a felkészülése.

Advent: a szent idő, készülődés a karácsony ünnepére, a megváltó megérkezésére. A várakozás, a reménykedés ideje.

Látom naponta az anyókat, áll a börtön kapu előtt, kéri a bebocsátást, beszélőre, nap, mint nap. Az ügyeletes tiszt nem érti - de néni megalázta magát, elvette a pénzét, mindenéből kiforgatta. Most is csak kér és kér.

Tiszt úr én vagyok a hibás, rosszul szerettem, higgyen nekem ez egy jó gyerek. És kéri, könyörgi a bebocsátást.

Ez szent idő a várakozás, megbocsátás ideje. Ahogy III. Ince pápa mondja: Az Advent Krisztus négyféle eljövételét jelképezi, megjelenik a test felhőjében, a kegyelem harmóniájában, a halál tusájában, és az ítélet tűzében.

A lány készülődik, szombatra várja a fiút, biztos, hogy hazajön - mondja, én az ilyesmit megérezem. - Még a dédanyjától hallotta, hogy a harangkötélből csenjen el egy foszlányit, fűzze a hajába, farsangkor biztos lánykérés lesz belőle.

Kimegy a vonathoz, szaggatja vékony kabátját a szél. Pontosan érkezik, percet sem késik. Ketten jönnek, összebújva, nevetve, észre sem veszik.

Nem baj, mondja, kiveszik hajából a kenderszálat. - Jó lesz ez még, s annyi könny hull a tenyerébe, hogy mosakodni lehetne vele.

Nem baj.

Araszol az idő, harmadik-negyedik gyertya lángja lobban a kószorúban.

Hiszek benne, hogy együtt leszünk, a szeretet, a bizalom, mint hatalmas fuvallat összetereli a családot.

Máraival együtt mondom, hogy sok ünnepet megélhetsz és még is mintha még mindig várnál valamire. Azt hiszem szeretetre vágyom, pedig kapni nem lehet, azt adni kell, az a módja. Ez az igazi beteljesülés.

"Nem időpont, vagy időszak a karácsony, hanem lelkiállapot. Békességben jóakarattal és köszönettel élni - ez a Karácsony igazi szelleme." (*Calvin Coolidge*)

Három generáció

A csodapáros egyik tagja *Janics Natasa*, az erő, a kitartás és az elszántság élő szobra, azt mondta a riporternek:

Azért is jó volt Zágrábban nyerni, mert ott volt az édesanyám, oda bújhattam hozzá. Azzal a gyermeki önzéssel, hogy csak az enyém. Látom a feleségem arcán a fiam érkezését, azt a csodafényt, mely kigyullad apró szemeiben, amitől óriásiak lesznek. Ez más, mint az apai szeretet, vagy csak én hiszem? Az a maradéktalan odaadás, az a felszabadultság és lebegés az anyák sajátja.

Persze van egy lányom is. Egy gyönyörű lány, akit nem lehet nem szeretni. Előttem két nő, két generáció, megannyi múltbeli torzsalkodással, összeborulással. És két rivális azért a helyért, azért a posztért, melyet csak együtt tudnak betölteni.

Ott van húsz éve az íróasztalomon halott anyám képe. Szép, fiatal nekem. Kacagnak a szemei. Hamiskásan rám néz, olykor megfed, vagy csak azt hiszem? Ráhunyorítok, valami ívfény, vagy sugárnyaláb köt össze bennünket, vagy ilyesmi. Múltkor egy vendég megkérdezte, a feleségem? Rendkívül szép nő. Az, de az anyám.

Karácsonyok

Akkor anyám korán reggel már a piacon volt. Még párban adták a csirkét és a tojást. Megállt a stráfkocsi az ablak előtt és árusították róla a karácsonyfát. Akkor apám protekcióval szerzett angyalhaját, meg üvegcsúcsdísz - cseszlovákat, és pár darab narancsot néhány receptért a csemegéből. Akkor még szénnel tüzeltünk a bérházban és a cserépkályha öblében megsült az isteni finom vajas krumpli. Akkor apám csengetett, hármat kopogott és felgyulladt a villany. Ott állt teljes pompájában a karácsonyfa. Akkor a húgommal szeppent – mély áhítattal énekeltük a Mennyből az angyalt... és rohantunk a fa alá az ajándékokhoz. Akkor nem kapcsoltuk be a rádiót, mert minek. Nem volt televíziónk és a szomszédoknak sem volt és nem volt magnó, CD, DVD videó és számítógép. Akkor összeült a család, megemlékeztünk a szeretteinkről, a távollévőkről, a holtakról, a megszületett kis Jézusról. Akkor anyám mindig húslevest tálalt, meg töltöthúst, sült almát, csoki-bombát, nagyon finomak voltak. Akkor mindig halomnyi könyvet kaptam. 8 körül ágyba bújtunk és hajnalig olvastunk és másnap is. Akkor.

Vízibolha

Apám szeretett mindenféle állatot, növényt. Volt úgy, hogy kilenc akváriumunk is létezett egyszerre. Tele scalarival, szifoval, guramival, amire emlékszem.

Természetesen enni kellett ennek a sok halnak, nem is keveset, úgyhogy az én nemes feladatommá vált a vízibolhák kihalászása és elszállítása a Bujtosból.

Az 50-es években még volt strand itt, kabinokkal, deltás úszómesterrel és áhítózza pihegő serdülő lányokkal. Télen meg jégpálya, zenével, melegedővel, átbógnizott álmokkal, nagy ütközésekkel, kulcsos korikkal. Szóval volt a Bujtoson élet, a kisebb tavacs-kákban apró halak, meg persze vízibolha.

Apám faragott egy hosszabb nyelet, anyám harisnyájából kevés drót segítségével hálót, ezt ráerősítette a botra és készen volt a "műszer". Vittem egy ötliteres befőttes üveget és a bolhafogó készüléket, mentem a tóra élelemért a halaknak.

Azonban ott volt a félelmetes ellenség, **Izsák úr**, a tavak gazdája, aki elkobozta az üveget és a hálót, kettétörte az orvhalászok pecáit, még örülhetett is az ember, hogy seggberúgás nélkül megúsza.

Azonban a célfeladat felbátorította, újabb és újabb próbálkozásokra ösztökélte személyemet. Többször sikeresen vívtam meg a háborúmat, büszkén vittem haza a vízibolhát. Izsák úrról egy szó sem szóltam apámnak.

Azóta a Bujtos csak torzó, hajdani megszépült emlékek kilúgzott maradványa, cölöpökre épült házak, betemetett gödrök, óriás üzletház, benzinkút és még mennyi más, ami rombolja a gyermekkort.

Valamelyik nap ahogy baktatok a házak mentén, megláttam Izsák urat. Ősz hajával, borostás arcával, viseletes ruhájában nehéz léptekkel cammogott hajdani birodalma tájékán.

Engem egy pillanatra kivert a veríték, valahova odaképzelttem a házak, az oszlopok fölé, ahonnan szigorú tekintettel, megfellebbezhetetlen dörgő hangon rám mordul.

Odabiccentettem, elfogtam tekintetét, mintha mosolyogtak volna a szemei.

Ünnepek, évfordulók

Ünnepeink mostanság nincsenek, csak évfordulók vannak. Évfordulók azokról a sorsfordító eseményekről, melyeket szeretnék érinteni az aktualitások ürügyén.

Egy prosperáló, de feszültségekkel teli, kiegyezés utáni időszakot, egy szerencsétlen első világháborút zárt le számunkra a trianoni békeszerződés. Szinte kiheverhetetlen csapások érték Magyarországot. Elvesztette területének 2/3-át, a magyar ajkú lakosság mintegy 3 millió tagját, hogy beleszédüljön egy anakronisztikus, király nélküli királyságba. Hogy felizzon az örület parazsa, programokkal, numerus clausussal, gúnyáradattal, zsidó ellenes hisztériával és törvényekkel. Az európai, jelesen közép-kelet európai, európai kultúra és eszmekör már Auschwitz előtt megteremtette azokat az alapokat, melyekre épülhettek a haláltáborok.

A 60 éve felszabadított Auschwitz-Birkenau, a budapesti gettó kapcsán érdemes elgondolkodni azon, ha a legnagyobb hatalom a civil társadalom, akkor hol voltak a civilek? De hol voltak a hatóságok, a politikai elit - tisztelet a kivételnek - ?

600 000 magyar veszett el a koncentrációs táborokban. Igen magyarok, először is magyarok, azután zsidók, katolikusok vagy protestánsok. Ez a veszteség az egész magyar nemzet vesztesége, melyet még ma is képtelenek vagyunk felismerni.

Az élet osztatlan sokszínűsége veszett el. Családok, generációk, hihetetlen kultúrértékek váltak füstté az égető kamrák kéményeiben, melyek pótolhatatlanok. Van mit kibeszélni, kibeszélni a 150 000 magyar honvéd és 30 000 munkaszolgálatos halálát, akik "elő-

retolt állásokból" akarták a parancsnoki demagógiára hagyatkozva, papírtalpú cipőkben, ósdi karabélyokkal megvédeni a hazát a Donnál, azt a hazát, amely feláldozta őket.

Ekkor hol volt a csendes többség? Mi lett volna, ha százezrek kiáltják: elég!

A totalitárius önkényuralom csak szlogeneket és neveket vált: endlösung, gulag, malenkij robot. A végső megoldás a nem tetszőek írmagvát is kitörölni.

Egy Jézus nevű galileai zsidó rendesen összekuszálta a remény adásával, áldozatvállalással és önfeláldozásával az összesűrűsödött borzalom kikristályosodottnak tűnő eszméit, torz agyszüleményeit. Éljük vele!

Korház a város közepén

Drága Jenő bátyánk, öreg barátom, aki már ezüstfejű görbebotjával az égi Zrínyi Ilona utcán bóklászik /Lassan már mind elmennek akiket valaha szerettem! - mondta, mondogatta, tudod a kórház az hozzátartozik a városhoz. Lehet szeretni, utálni, megvetni, magasztalni, de ez ad rangot, súlyt egy városnak. Úgy mint a Ko-rona, az Aranyas patika, a víztorony, a luteránus templom, Kossuth gimnázium, a takarékpálota. Szóval ettől város a vá-ros. Itt születtünk, innen hívtuk fel a haverokat, hogy meg van a trónörökös, lehet behűteni a pezsgőt. Itt vették ki a mandu-lánkat, az epeköveinket. Itt rendszabályozták meg rakon-cátlankodó szívünket. Itt fogtuk utoljára szeretetteink kezét, töröltük le gyöngyöző homlokát. Hát ez a kórház.

Itt éltem le életem sűrűjét, de menjünk szépen sorjában.

1953. Vasárnap apám ügyeletes, mint szinte minden nap. Kimentünk a pár lépésre lévő kertbe léppel csizt, stinglincet fogni. Apám rendkívüli ügyességgel gyártotta ezeket a ragacsos pálcákat és fogtuk is vele rendre madarat. A szolgálati szobában már vagy öt kalitka volt tele madarakkal. Szépek voltak. Hirtelen a nővér kiáltása hasított bele az idill képbe. Gyorsan-gyorsan, meg van a gyerek. Ő volt a húgom.

1963. Gerlei Feri bácsi, /egyébként Kossuth díjas kor-boncnok főorvos/, volt a kór-ház élő lelkiismerete, rettegetek tőle a klinikus kollegák - boncolt. Többen néztük a lépcsőzetes kiképzést! dobogóról. Ekkor harmadikus gimnazista voltam. Itt kaptam meg az első adag szérumot, melynek vége az lett, hogy orvossá váltam.

1973. Két éve voltam már a pályán, kicsit eltérítve elképzelt szakmámtól, de ezt tette velem a szerelem. Ekkor temettük első

főnökömet, Lengyel Ferenc főorvos urat, ekkor született meg a lányom ami hihetetlen élmény volt, ma már tudom hihetetlen felelősség is. Ekkor avatott be Szombathy főorvos úr a tudomány kusza és kiismerhetetlen világába. Szóval elindultam a pályán.

1983. Az év kezdet Kisvárdán talált, ahova kényszerből delegáltak főnöknek. Ugyan csak pár hónapra, de megismerhettem a pálya egy másik oldalát, a gyötrelmesen szép önálló munkát. Rájöttem, hogy nekem kell a legtöbbet alkalmazkodni, hogy a verkli ne álljon le, a gép forogjon. És persze hittem, hogy a batár a csillagos ég, a tudomány szent és megbecsült dolog.

1993. Rájöttem, hogy kis bajok vannak a szárnyalással, ez olykor csak riadt csapkodás. És az elképzelt csoda madár is sérült akinek többször ellőtték a lábát, szárnyát. Belém mart a felismerés, hogy nem is vagyunk mi olyan fontosak. Mások a prioritások, meg vannak nemzetgazdasági szempontok, meg GDP meg egyebei melyeket igazán meg sem értettem. De rendesen átrendezték lelki világomat.

2003. Társadmasodni látszik az egészségügy. A felgyorsult közéletben meztelenre vetkőzik, anyagelvűvé válik sok olyan hivatás, melyben a mesterség mellett felborzolt, kikezdett lélek helyrefésülése, megsimítása is cél. Számomra megfoghatatlan értékek nőttek a fejem fölé. Képernyőn át kapom a kilúgozott életet. A nap csak olykor süt be, vagy nem is süt igazán csak vigyorog. Ez is jól esik. Otromba figurák sepernek le olykor mint egy száraz morzsát. Én vagyok a dokikám. De azért biztató, hogy tegnap a portás visszaköszönt.

Jézuska

Már kopik a memóriám. 1951, vagy '52 karácsonya lehetett, biztos nem később, még a húgom nem született meg. Nagyon szerényen laktunk a Honvéd utcán egy szobában. Nekem két összetolt fotel volt az ágyam, szerencsére elég kis növésű voltam. Anyám karamell kockákat főzött, azt kellett feldarabolni, majd sztaniolba csomagolni. Aztán volt egy tálnyi dió, mely szintén csomagolásra várt. Fényes papírokból pedig csillagot, angyalkát, hóembert, meg mindenfélét vagdaltunk ki. A Jézuskának csináljuk, mondta anyám, aki gyönyörű volt és mindig volt egy praktikus ötlete. Tudod, ha megjön, meg hozza az ajándékokat, feldíszíti a fát, és szentül elhittem neki.

Egész este szorgoskodtunk, míg ott a szőnyegen nyomott el az álom. Reggel anyám és apám között ébredtem, a fotelek árván maradtak. Felültem, széjjelnéztem, és valóban ott volt a plafonig érő karácsonyfa, a mi díszeinkkel, alatta a sok-sok ajándék. Anyám '85-ben, apám '98-ban meghalt. Azóta felnőtt vagyok.

Paralimpia

Mikor Cubertain báró felelevenítette az ókori olimpiák eszméjét, még leglázasabb álmaiban sem gondolt anabolikus steroidokra, prostata mögé aplicált tartályrendszerre, vérdoppingra, vagy genetikai torzításokra.

Gondolt a legnemesebbekre, a korrekt párviadalokra, a szövődő barátságokra, az egészségre, a fiatalság szépségére.

Pár héttel az olimpiai játékok után már alig hallani bajnokokról, érmesekről, helyezettekről. Csak a tömény szenny, gyanakvás, áskálódás árasztja el az embereket.

De itt van mint csipetnyi csoda, tisztaság a para-limpia. Harmincnyolc magyar hozott dicsőiséget az országra. Látni kellett az arcokat, az életigenlésüket, a felszabadult vidámságot és könnyedséget. És csodálni őket, Pásztori Dórát, akinek élete legboldogabb napját jelentette az aranyérem, a 40 éves Szekeres Pált, aki tolókocsiból tudott bronzérmet szerezni.

De ne felejtsük a kínai úszófenomént, aki karok nélkül lett többszörös aranyérmes.

Eltöpreng az ember, milyen dühösek tudunk lenni, ha a busz ott húz el az orrunk előtt és gyalog kell elindulni, a karjainkat lehúzza a bevásárlószatyor, ha szemünket bénítóan éri a napsugár.

Eltöpreng az ember, hogy milyen értékeket nem veszünk észre, vagy éppen kárhoztatunk, mert vannak, megvannak.

Erre is nagyon jó volt a paralimpia

Semmelweis és korunk

Semmelweis Ignác Fülöp 1818 júl. 1-jén született Buda "szabad királyi városban", Tabán városrészben, mint németajkú polgári család 5. gyermeke. Apja jómódú fűszerkereskedő, anyja tisztos kocsisgyártó gyermeke volt. Érdekes megemlékezni a korról, melyben Semmelweis született.

A politikai és társadalmi változtatás szükségessége egyre kényszerítőbben hatotta át az embereket, és kerítette hatalmába a hazafias tenni akarás a polgárokat. Semmelweis neve és gyökerei ellenére mindig "hungarusnak", azaz magyarnak vallotta magát, gimnáziumi és egyetemi tanulmányai során egyaránt. Apja a jogi pálya felé szeretne volna irányítani és a hadbírói hivatást tűzte ki számára. Azonban egy évi joghallgatószkodás után a bécsi egyetem orvosi fakultására iratkozott át.

Az orvostanhallgatók között nagy létszámú magyar kortársa élt Bécsben. Az egyetem Európa elsőrangú intézményei közé tartozott. Csak az itt képződött orvosok kaphattak orvosi gyakorlat folytatására jogosító megbízatást az Osztrák-Magyar Monarchia egész területén. A bécsi és pesti egyetem felszereltsége, fejlettsége, oktatási körülményei között lényeges különbség volt. Azonban a XIX. sz. első felének végén már a hanyatlás jelei mutatkoztak. Ez megnyilvánult a professzori kar összetételében (a laboratóriumi felszerelésekben, a korszerű szemlélet hiányában). A zászlóvivők a francia orvostudomány képviselői lettek. Ekkor a pesti egyetemen még hiányzott a magyar orvosi szaknyelv, a magyar nyelvű oktatás. Bécsben döntöttek el, hogy kik kerülhetnek a tanszékek élére. Tehát az adott helyzetben a legjobb helyen szerezhették orvosi ismereteket, majd a bécsi I.sz. Szülészeti Klinikán dolgozhatott. Innen indul az a nagy ívű és gyötrelmes pálya, melynek aggasztóan rövidre szabta a sors a kimenetelét, hiszen 1865 aug. 13.-án egy bécsi elmeegógyintézetben elhalálozott. Semmelweiset, akit nem méltatlanul neveznek világszerte az anyák megmentőjének, kutatói tehetségén túl elszántsága, szorgalma emelte a legnagyobbak

közé. Egyszerű a felismerés: "A kezeket méregteleníteni kell!", mégis mennyi gyötrelem, megaláztatás, lekicsinylés, végül egy nagy ívűnek induló szakmai karrier kettétörése révén vált ez evidenciává.

Semmelweis nagyságát és egyben tragédiáját Papp Zoltán professzor eléggé plasztikusan fogalmazza meg, mely érvényes korunkra is és úgy hiszem a kutató, felfedező orvosra bármely korban.

1. Új felfedezéseket tenni
2. A korábbi eredményeket megerősíteni, vagy cáfolni
3. A betegek javát szolgálni
4. Sikerélményben részesülni

A mi tudományunknak két sebezhető pontja van. Nem lehet centiméterekkel, vagy kilógramokkal mérni, ha így közelítjük meg, nem exakt tudomány.

A másik, hogy alkalmazott tudomány, tehát egyéb tudományágak eredményeit használja fel, olykor nagy késéssel, ami jogosan teszi türelmetlenné a rászorulókat. De Vergilius-tól idézve: "Felix qui potuit rerum cognoscere causas" azaz boldog az az ember, aki képes a dolgok okait megismerni és ez a boldogság minden korban igaz. Feladatunk a korábbi eredmények ismerete, kritikai elemzése. Ebben Semmelweis utat mutatott az emberiségnek. A betegek javának szolgálata alapvető orvosi attitűd kell, hogy legyen. Amikor felhangzik a megrázó erejű és hatású kérdés Kende Pétertől: Mik vagytok Ti? Istenek?

A válasz egyértelmű: gyarló és esendő emberek. Felmálházva azzal a teherrel, melyet a pálya rakott ránk. Melyet természetesen mi választottunk, ha nem is voltunk tisztában a választás súlyával és következményeivel.

Semmelweis Ignácra emlékezve tudatosulni kell, hogy a beteg-

ségek súlya alatt nem csak a betegek szenvednek, hanem a gyógyász is összeroppanhat. Ahogy ma mondják: ő is emberből van.

Mindenki természetes igénye, hogy a munkája sikeréből részesedjen. Semmelweis személyes tragédiája itt csúcsondult ki. Megelőzve korát felismerte, hogy a gyermekágyi láz fertőző eredetű.

1861-ben publikált könyvében a *Die Aetiologi*-ben összefoglalta és átadta a szakmának ezen ismereteket. 1865-ben pedig a bécsi elmekórházban elhunyt. És amit Semmelweis nem vett észre, hogy 1860-as évek Európájában páratlan fejlődésnek indultak a természettudományok. Új szellem és új erőviszonyok törnek a felszínre. Megismerhetővé váltak Pasteur kutatásai, az eleven kórokozó, a *contagium vivum*mal kapcsolatosan.

Tulajdonképpen ez tette egyértelművé Semmelweis igazságát. Azonban ezt már ő nem tudta magáévá tenni. Nem vett róla tudomást.

A kitűnő bécsi iskola Skoda és Rokitansky szemléletére alapozva nem rezonált a bakteriológiai szemlélet jelentőségére.

Halála után 25-30 év hallgatását követően a dualizmus korában tört meg a csend 1891-ben hazahozták hamvait, díszsírhelyet kapott. 1906-ban ünnepélyesen leleplezték szobrát. Megjelentek összegyűjtött művei.

1905-ben németül, majd egy év múlva magyarul, 1969-ben a budapesti orvosegyetemen felvette Semmelweis nevét.

A hatvanas évektől nem csak Semmelweist ünnepeljük, de a vele kapcsolatos történeti kutatás is reneszánszát éli.

Epikurosz soraival zárva:

"Jobb ésszerű cselekvésben szerencsétlennek, mint értelmetlenül szerencsésnek lenni."

Húsvét után

Végre alábbhagynak a böjti szelek. Valami napsütés is meg-meg csillan a kerti fákon. A jobb kertekben már kacérkodik velünk a hónapos a retek és a zöldszerű fiatal hagyma. Az MDF piacon tülekednek a barkaárusok. A serényebbek ablakot pucolnak, kilincset fényesítenek, uram "bocsá" kerítést festenek.

Megindul az invázió a sonkákért, a darabolt combokért a svábolbászáért, kalácsra is veszik fel a megrendelést. Rögtön pár forinttal drágább lesz a tojás. S láttam két szerencsétlen bárányt is a grumáncánál cipelve, hisz a legillendőbb eledel a bárány, akinek persze van hozzá tehetsége, szóval kövér a bukszája.

Szóval a tavaszt köszöntjük és többszörösen a feltámadást. A 40 napos böjt végét, a tavasz győzelmét, a megváltás győzelmét, a megújulás győzelmét.

Ha igaz a Jézus sírját őrző katonák a feltámadás miatt ujjongó asszonyokat akarták az öntözéssel elhallgatatni. Nép hagyomány tőlünk északra a villőzés, a fiatal lányok vesszővel való paskolása a termékenység elősegítésére. A nyuszi is a termékenység szimbóluma, valószínűleg német eredetű szokás. A tojás pedig az újjászületésé, hogy Jézus is úgy törte fel a sziklasírt, mint egy születő madár a tojás héját. A barka a pálmaágot helyettesíti, mellyel Krisztust üdvözölték mikor bevonult Jeruzsálembe. A bárány: az ártatlanság szimbóluma. És mi a húsvét a néphagyományokban, a régi fiatalok és a mai öregek, a mai fiatalok és a jövőbeli öregek számára: az összetartozás, a hagyományok őrzése, az egymás iránti megbecsülés kifejezése, a természet örök megújulásának köszöntése.

Hiszem, hogy mindig így marad.

A nagy generáció

A nagy generációból sokszor már csak a "nagy" maradt. A nagyapák, a nagymamák, a nagy túlélők, a nagy vesztlők és a nagy megbocsátók.

A nagy generáció már Szoboszlóra jár kezeltetni a reumáját. Már szívesen beszél a nyavalyáiról az unokáiról a beteljesületlen terveiről, a soha volt sikerekről a nőknél és a férfiaknál. A megváltott világról, mely nem vette észre, hogy megváltották.

A nagy generáció éppen akkor eszmél mikor a német csizmát felcserélték oroszra. Mikor a lótetemből pompás vacsorát kerekített a leleményesség. Mikor az anyák lóhalálában rohantak a piacra, hogy a fizetés még legalább egy kiló cukrot érjen. Mikor a seiyem lobogók még szüzen lengedeztek.

Aztán mikor egyre zsugorodtak a pártok, hogy egy "nagy" maradjon. És a könnyes szemű szülőkn, nagyszülőkn szipogva figyeltük a páni félelmet, a suttogásokat, a sötétített ablakokat és hallgattuk a gépkocsik csikorgó fékjeit.

Az úttörők mindent legyőző ujjongását, a DISZ-esek irigyelt fölényét, az eldugott rádiók sistergő hangját. A fekete vágások hújának zamatát.

És jött 56 ősze. Lobogott minden és mindenki. Csókolóztak vadidegen, újonnan született barátok. S jöttek a tankok, a teherautók. Apám lecipelt bennünket a légópincébe. Megkaptam az első terüt a tankos-rádiós sapkájából. Tavasszal kezdődött csak az iskola. Két hónapig németet tanultunk. És jöttek a szeretetcsomagok, a kakaók, a csokoládék, a csukamájolajak.

És elment a felettünk, alattunk, mellettünk lakó szomszéd, lepecsételték a lakást. Megvető hangszúllyal mondták – disszidáltak. Lett újra úttörő, meg KISZ és a boltokban a Lenin kép mellett sok más is. Köszönthettük Kubát, Castrót, a Lajka kutyát és Gagarint

és protestálhattunk Vietnámért. És csöndben szépen felnőttünk együtt a -rock-and-rollal, twissal, beat nemzedékkel, világmegváltással, Trabanttal, hobbi-kerttel és legvidámabb barakkal.

S gyerekeink is lettek, lázadók, elégedetlenkedők. Szabadság és dollár híján szűkülők. Szülőket lesajnálók, puha diktatúrát gyűlölők. Nekik lett igazuk.

A mámorító szabadság orrba vágta a felkészületlen embereket. Fejvédő és gyors reflexek híján könnyen padlót foghattunk. S csöndben elloptak mindent, amit lehetett. Megideologizálva, megcímkézve, megmagyarázva jöttek a szemérmetlen tolvajok és a jó szándékú, tapasztalatlan outsiders. De itt volt a szabadság. Lehetett szidni mindent, mindenkit. Ajnározni mindent és mindenkit Megnyílt a világ a pénz előtt.

És mi lassan, de biztosan öregedtünk. Ránk szakadt a fiatalok türelmetlensége, az idősök kiszolgáltatottsága, és a magunk alig leplezhető kétsége.

Néztük, hogy a Tóték nem tudnak mit kezdeni a milliókkal és milliók nem tudnak mit kezdeni Kovácsékkal. És látjuk, hogy rezeg a lécz, mert itt küldenek el egy testvért, ott egy rokont. És sokan roppant gerinccel, lehajtott fejjel teszik a dolguk.

És eltitkolt nyavalyákkal, bentragadt szabadsággal marad a mindennapok öröme. És minden nyílásból, minden csapból ömlik az EU, a majdani Kánaán.

Már nem hogy félszavakból, de szózuhatagokból sem értjük egymást, csak hebegünk az unokáknak ha kérdeznek, csak legyintünk az ősökre ha kérdeznek. Légy belátással ó Európa, szeress még bennünket kis hazánk.

Mosoly

Jó sorom Bulgáriába vitt szabadságra.

Gondtalan kikapcsolódás, 1 hét lubickolás a tengerben, mindenki az én gondolatomat lesi, az én pénzemért.

A pincérnő mosolyog és hozza az italomat, a bárfiú megkérdezi honnan jöttünk és visszatérünk-e?

A butikos kislány nevetgélve cseréli rövid ujjúróról hosszú újjura a pulóvert, majd másnap hosszú ujjúróról rövid újjura és még a pénzt is zokszó nélkül visszaadja. Még a nejem is elképedt, pedig már van egy kis rutinja az ilyesmiben.

Az idegen vezető mondja, hogy nincs 40 ezer forint a havi átlagbér. A nyugdíj ennek körülbelül a fele.

Szóval nem pénz kérdés a mosoly. Ingyen van és bearanyozza az ember napját, és ő maga is jókedvet áraszt és szereti az embereket. Megérkeztünk.

Az újságok szétszórva, szétázva a postaláda mellett, mert itthon esett az eső is meg a mosoly frekvencia is.

Átmegyek a szomszédos üzletbe, ide járok vásárolni vagy 15 éve. Köszönök, nem hallják. Kipakolom a pénztárnál az árukat, kérnék egy műanyag tasakot. Nem jár, förmednek rám. Pénzért kérem-válaszolok. Az más. Elmegyünk vacsorázni, egy kis lazítás nem árt. Kérem az étlapot. Mogorván, kelletlenül jelzi a pincér, hogy mi nincs. És helyette? Helyette nincs más.

Bemegyek a kórházba, sok komor, fáradt arcú ember között lépkedek, de ott vannak a gyerekek, csivitelnek, nevetnek.

Mosolyt erőltetnek az arcomra, hivatalos mosolyt.

Az egyik megjegyzi, milyen aranyos bácsi- mosolyog.

Már nem is olyan hivatalos az a mosoly.

*Vizitdíj, receptdíj, színlelt szerződések, permanens mosoly,
több biztosító, és egyéb*

Azt hittem, hogy színlelni csak boldog hitvest, vagy szeretőt lehet, szerződést kevésbé. De ki kell fehériteni a szürke és fekete gazdaságot, fokozni kell a küzdelmet a tisztaságért, az átláthatóságért, értünk.

Értünk? Az egészségügyben a kényszer, a munkaerő hiány, vagy az elhaló rendszer működőképességének igénye hozta létre az ellentmondásos helyzetet.

93 intézmény 2006. februári adata szerint az összesített szakorvoshiány 1138 fő. 115.5 fő hiányzik az aneszteziológus-intenzív szakmából, 102 a belgyógyászok, 70.5 a

gyermekgyógyászatok, 90.5 a radiológusok, 83.4 a pszichiáterek közül. Így a becsült szakorvos hiány a teljes hazai 154 intézményre vetítve 2479 fő. A szakdolgozói létszámhiány 4408 fő.

A megyei kórházak, mint a miénk is kutyaszorítóban vannak, mivel a progresszív ellátás keretében fogadni kell a területi kórházakból a súlyos betegeket, ugyanakkor a továbbküldési lehetőség már igen limitált.

Az orvosok olyan munkaszerződésekkel dolgozhattak eddig, mely szerint az relatíve jól volt nekik és az alkalmazó intézménynek egyaránt, de a pénzt a saját rendszerükből vonták ki, melyet mindenkinek meg kell fizetnie. Szemünk előtt lebeg a vizitdíj, a receptfelírási díj, mint a hálapénz alternatívája. 5 percet kell a betegre fordítani, melyet becsületes orvos nem tesz meg, csak többet.

Előre köszöntünk eddig is a betegnek és hálásak voltunk, ha visszaköszönt.

Vicc a Med-Consier honlapról: két doktor beszélget - nekünk orvosoknak nagyon sok ellenségünk van ezen a világon. - Hát még a másikon!

Szóval várjuk a reformokat, a tiszta képleteket, a jól körülhatárolt cselekvési terveket, a több biztosítós rendszert. Egy dologról van csak síri csend mindenütt. Mi lesz a bérekkel?

Nők, anyák, tavasz

Valahogy úgy adódott, hogy eddigi életemet mindig a nők vonzásában éltem. Kicsi voltam, csenevész és balkezes, ez nem tett jót megítélésemhez, társaim körében, de ott voltak a nők. Érdekes, hogy szerettek, babusgattak, mégis tartottam, olykor félttem tőlük. Nekem az udvarlás kész kín volt. Akartam hasonlítani társaimhoz, barátaimhoz, megjátszani a lehenyerlő nagymenőt, a sármos lovagot, de nem ment.

Azután a pályára kerülve: nők, nők és nők. Kollégák, nővérek, anyukák. Most, 60 évesen próbálok valami számadást vetni, egyenleget vonni, nehezen sikerül.

Mikor Lenke mama újra megjelent az életemben, aki pelenkázott, ringatott, vagy Palicz madám, aki szülészett, vagy Mamuska, aki gyermektelen volt és úgy szeretett, mint sajátját, és alig voltak körülöttünk férfiak, akikre emlékeznénk. Vagy néhány lump, szédelgő, kiszámíthatatlan kandúr, akik csak éppen megérintették a famíliát.

Betyár nehéz úgy egyáltalán beszélni a nőkről. Anyám, tündöklő szépségével, határtalan odaadásával és ellentmondást nem tűrő akaratával kiharcolt mindent nekünk, vagy még többet is. Apám bölcs nyugalmaival, kimértségével, olykor elengedett egy-két tényért, – persze az olcsóbbakból – a széthulló cserepek helyére tették az indulatokat.

Mikor megnősültem, jöttem rá, mi a nagycsalád, a megértő, megbocsátó szeretet. Szegény anyósom 30 éven át élvezhette faxnijaimat, türelmetlenségemet és terelgette mellette a famíliát.

Vagy ott van a lányom, okos, praktikus, és szedi magára a kompromisszumokat, ahogy egy feleséghez illik. Persze az, hogy nő, egyre inkább látom, önmagában semmit érő fogalom. Láttam a csecsemőotthonban a megtört, agyonhajszolt, megvert, réveteg szemű anyákat, akik úgy ragaszkodtak porontyaikhoz, mint az utolsó szalmaszállhoz, vagy számító, minden ösztönt nélkülöző némbereket, akik még engem is meglóptak. Látom a kisemmizett

férfiakat és a gyilkos indulatokat, akikről rettegnek a családok és elnéző a törvény.

Látom az összefonott ujjú egymáshoz simuló párokat, akik majd megváltják a világot. Behozzák a napfényt, a kacagást mindannyiunkhoz.

Reggel, amikor elköszönök és utánam int feleségem, valami csodálatos érzés jár át, pedig, tudom, hogy nem lesz könnyű a nap, teli lesz vesződéssel, esetleg kudarcokkal. De az a kéz, az egyre ráncosodó fáradó kéz az enyém. Vannak napok, amiket ki-neveznek-kinevezünk szeretet napjának, ünnepének. Forgolód-nak a virágboltban, az ékszerüzletben a jobb érzésűek, dugva vi-szik az ajándékot, kíváncsian várják a viszonzást. Én arra gondo-lok, hogy kellenek-e ezek a dekralált napok, kellenek-e a kikényszerített csókok, nem hiszem.

Dr. Dohnál Jenő Főorvos születésének 110. évfordulójára

Dr. Dohnál Jenő 1896 július 04-én született Kemecsen a Jósá orvosdinasztia harmadik tagjaként. 1927. szeptember 01-től kezdte meg működését az önálló gyermekosztály Nyíregyházán az Erzsébet Közkórházban Dr. Dohnál Jenő vezetésével.

Megelőzően Dohnál főorvos úr Dr. Szontáth Félix professzor mellett a Debreceni Gyermekklinikán dolgozott két évig, majd Oroszországban körorvos, Nyíregyházán rendelő főorvos volt.

1927-től 30 éven át vezette a gyermekgyógyászatot és fertőző osztályt. 1947 - 1949 között kórház igazgatóként is tevékenykedett.

Megboldogult édesapán Dr. Dolinay Vladimir az 50 -es évek elején a gyermekgyógyászatban orvoskodott, majd vérző gyomorfekélye miatt a bőrgyógyászati osztályra kérte át magát a kevésbé terhes ügyeleti teendők miatt. Tehát a hatvan ágyas gyermekosztályt Dohnál főorvos úr vezette és hozzá tartozott a 36 ágyas fertőző osztály is.

Hihetetlenül ügyes kezei segítségül voltak az osztályon adódó műszaki kérdések megoldásában. Kétdobozos önműködő klímaberendezésű koraszülött egységet alakított ki. A csecsemőkori sorvadás, fertőző beteg ellátás, gyermekfülészet szakterületen szerzett országos érdemeket. Hatalmas tej- és tápszer konyhát alakított ki és irányított, mely rendelkezésre állt a város lakói számára is.

Jómagam 1951-ben ún. "beszűrődés" miatt kaptam injekciós kórházi kezelést, melyet naponta négyóránként Ő maga adott be, mivel apám nem volt hajlandó megszúmi, ezt a jó tulajdonságát egész életében megtartotta.

Rendkívül sok gondot fordított a tudományos ismeretterjesztésre, a lakosság egészségügyi ismereteinek pallérozás ára.

Szerették, nagy tekintélynek örvendett, így nem volt meglepetés, hogy 1956. október 31.-én őt választották a Kórházi Munkástanács végleges elnökének.

Ezekben a sorsfordító időkben elérte, hogy a kórházban senki nem görbült meg egy haja szála sem. Gyenge egészségi állapota ellenére számtalan terhet viselt, speciális diétát kellett tartania. Bár a munkástanács mindössze három napig irányította a kórházat, még is megtorlás következett ezután. Dr. Dohnál Jenő súlyos betegsége ellenére börtönbe került, csak 1959. januárjában szabadult. Szabadulása után nem telefonálhatott, autót nem vezethetett,

közterhet nem vállalhatott.

1972-ben mint fiatal pályakezdő orvos találkoztam vele utoljára, egy regionális gyermekgyógyász tudományos ülésen. Meglepő módon emlékezett rám, és azt mondta: remélem olyan becsületes orvos leszel, mint apád. Ezt az intelmet igyekszem megtartani. 1974. január 30-án hunyt el. A családi sírboltban temették el Nyíregyházán.

Barátság

Pöttyömnyi emberkékből összetákolt torony árnyéka rajzolódott a homokon. Mi voltunk. A víz alacsony, iszapos, tele gonosz bukatókkal) gödrökkel: tenyerén kínálta a veszélyt.

Kilopóztunk ide naponta-kétnaponta, reggelenként. Méricskél-tük egymás erejét. Te kinőttél közülünk, hosszú, vékony karjaidal magad alá gyűrtél, kapkodtam lábad után, hogy lehúzzalak magamhoz a porszemek közé. Csak neveltél. Dacosan haraptam össze a szám. Majd egy évvel idősebb vagy nálam.

U-szeges csúzlival lövöldöztünk, csörrent az ablak. Te hoztál valahonnan modellgumit. S hősie férfiassággal tűrtem, hogy apám elpaskolja a fenekem. Büszke voltam, hogy az én ágasom a legszebb. Te csináltad, tizedik születésnapomra.

Kapartuk a hegy oldalát a nehezebbnek vélt úton, hogy miénk legyen a csúcs. Őszinte gyöngyök, sós szemek hulltak a kövek élére. Hittük, hogy elérjük. Elképzeltük, tenyerünk véresre síkálódik, vártuk a lavinát, amely majdnem elsodor, de mégis élünk, semmi más csak a kietlen csúcs volt előttünk, s az újságokban óriás betűkkel a mi nevünk.

Tegnap a térképre tévedt szemem, szájalmasan kis csúcs volt. 312 méter. Egyszerre kaptunk új ruhát és egyszerre akartunk tet-szeni ugyanannak a Marikának. Te hősként elengedte a kormányt, én a vázon feszítettem. A kerék harmonika módjára gyűrődött össze egy fa oldalán. Vigasztalhatatlanok voltunk.

Söröskorsóból ittuk a bort letegeződünk a fiatalabb tanárokkal. Mi meglett férfiak. Érettek.

Ahogy visszajöttél, írtál. Megismertem betűidet a borítékon. Gratuláltam feleségednek hozzád. Neked őhozzá, ahogy felnőtt-hoz illik. S előjöttek az emlékek. Csak nézett ránk, furcsa szem-mel. Minden apró marhaságon hosszú percekig neveltünk.

Búcsúzni már csak telefonon tudtam, nehezen sikerült kimon-dani: feleségednek kézcsoikom, neked baráti ölelésem, s jó utat. Újabb utak, hosszú szétszakadó utak, időnként levél, vagy hosz-szú bánatok, apró örömök. Köszönöm, hogy meghívtál kereszt-apának.

Betegelégedettség

A lekopott vidéki rendelőintézet folyosóján ülök, szemben az Ultrahang feliratú ajtóval. Tolókocsi érkezik, a bácsi kezében keresztbe téve két mankó. A beteghordó szépen beilleszti a sarokba a kocsit, s máris érkezik a következő beteg, de már csak egy mankóval. Illendően köszöntjük egymást. Az ápolók beadják a papírokat és eltűnnek cigizni.

És beindul a disputa. Néhány mondat után kiderül, hogy mindketten korábban az építőiparban dolgoztak, Pesten.

A kétmankós - legyen Albert bácsi - kérdez először:

- Na mit szól, hogy szétverik az épületet, pedig az ajtók, az ablakok, de még a cserép is kibírnának húsz évet?

Az egymankós - nevezzük Lajos bácsinak - replikázik:

- Tudja bátyám, hogy a sógor már meg is summantott két ablakkeretet a nyári konyhára, üveggel együtt.

- Meg itt van a szőlőpénz - szól Albert úr - már csak csúfságból is be akarok menni a polgármesterhez és vinni három karót, hát ha én is kapok telepítési hozzájárulást.

- Kap maga vagy húszat a hátára és csapkodni kezdi a combját jókat nevetve.

- Nincs demokrácia, csak addig, amíg a választás tart - így Albert úr utána megint csak a szegénység.

- És hallotta, hogy mi van ezekkel az ügynökökkel?

- Már kettőt zavartam el, mindig jönnek, hogy ide biztosítsak, meg amolyan életjáradékot kössek.

- Nem erről van szó, hanem a besúgókról.

- Volt nekem egy szomszédom, mindig megmutatta, hogy mit írt rólunk, megkérdezte, hogy helyes-e az írás, ő besúgó volt, meghalt szegény.

- Ismerte a Ferit? Ott feküdt az emeleten, a négyesben, - kérdezi Albert úr!

- Hogyne, egyszer együtt voltunk bent vagy három éve, egy szobában, már üszkös volt a lábujja. Valami furcsa szag jött felőle.

- Viziten a nővérke benyúlt a párnája alá, hát ott volt egy darab szalonna, félt, hogy ellopják. - - Mi van a Ferivel?

- Leesett a lépcsőn és meghótt.

- Isten nyugosztalja.

Hirtelen a szemek oldalra ugranak, miniszoknyás nővérke vonul át.

Láthatóan élvezi a rászegeződő szemeket, megmozgatja a csípőjét.

- Fogadjunk, nem volt rajta bugyi, így Lajos úr.

- Dehogynem, csak kanga.

- Nem kanga, hanem tanga!

Itt vége szakad a diskurzusnak, mert Albert urat beszólítják.

- Lajos úr csak hümmög magában, bízik benne, hogy hamarosan visszatér a hölgy. Egy biztos, hogy ezzel javult a betegelégedettség.

Halok megfele

Zuborog a mellkasom
Nem működik csak
A tüdőm fele
Halok megfele

Nem esik jól
A koszt
Egye meg a fene
Halok megfele

Nem elég a két kezem
Hogy számoljam a széketem
Pedig elég lenne a fele
Halok megfele

És az égben van
a vérem nyomása
annak is elég lenne a fele
Halok megfele

Hova lettek a lenge nők
A mámoros hajnalok szele
Már meg is haltam, vagy csak
Halok megfele

A részegségnek az Ő változatai

Úgy kezdődik, hogy részeg lesz az ember. A részegség oka: magyar, diák, már nem diák, szomjas, éhes, nő, foci, nincs.

Sorjában. Magyarságból kifolyólag: a legszebbek egyike. Az embert előnti valami mélység, aztán magasság. A magasságos isten a magyarok istene egy csomó plusz fokkal. És a vízszintesség és amarusmenti fenyyveserdő aljában. Így leszünk nemzeti hősök, akár a nagyerdő aljában. Kék a rózsám, nincs hibája, csak egy kicsit szívbeteg, de itt minden kék.

Diákos, mert haj aj: vigadó, pálma, hangadó, riadó, átmentem, megbuktam, halasztottam, vagy engem halasztottak. Olcsót, sokat, drágát, keveset, odajárnak fürödni a lányok. 13 ezüst pikke. Gaudeanus igitur. Főúr, még 28 üveg sört és két felest. Osszuk be, keverje mindenki magának. Oldjuk fel görcseinket. Manci gyere. Gyűlölöm a kötöttségeket. V égig megyek a debreceni utcán, és rajtad én, akáeos út és így tovább. Eressze el! Nem te, a másik. Pincér! Letargia. Hitel csak holnap. Kalapolás. Úristen ez nem te vagy!

Szomjas, nem a menzán evett és egyébként is

Éhes mert a menzán evett. Különben sem.

Nő: volt egy szőke asszony, fehér mint a rózsa. Bort rá, rumot. Volt egy vörös asszony, gint, pálinkát, volt egy bűdös asszony...

Hadd ússzon, úszik. Leszegett fejjel állok előtted könnyebbülve, ami bennem van az most távozik.

Foci: igen.

A nincs oka: berúgtam.

Fűtésfokozatok

Nézem az olajradiátort, számok egytől-hatig. Felette nagy betűkkel fűtésfokozatok.

Ötlet. Jó be lehet helyettesíteni. Valahogy így:

1. - Szabad?

- Igen.

Mosoly.

Sablonkérdések. Iskola, munkahely. Otthon. Anyu, apu, Ubulka, akisöccs. Megiszunk két gint a kantinban. Harmadosztályú árak. Kibírható. Még egy két lejtés, megfogom a vállát. Hagyja. Randi? Igen. Másnap nyolckor a nagyóra alatt, félfordulat balra.

2. Öt perccel késik. Lekötöm magam, hogy ne őrjöngjek. Hantázik valamit a beteg nagynéniről. Majdnem visszaküldöm oda...! No most az egyszer... Multiplex. Rohadt ez a meleg. Lőnek. Na most... Sikerült. Gyűrögetem a csajt, gyűrögetem. Fény. Feladom a kabátját, nehéz, nem tolldzseki. Az ajtóban még kapok egy pusztit.

3. Egyre melegebb van. Újabb randi. Szerencse, hogy két órája van a templomnak, nem egyformán járnak, majd arra hivatkozik amire akar. Variálunk, variálunk. Tíz perc késés. Milyen utánózhatatlanul tudom csikorogtatni a fogaimat. Tehetséges vagyok. Új cucc van rajta, hanyagul belémkarol. Cö- cö Borozó? Söröző? Kávészó? - kérek két swartzot és két vermutot. Pajkoskodik. Ő nem issza meg. Nem baj. Hagy száradjon a szeme. Csak egy kortyot.

Na?! Micsoda kortyai vannak! Újra kérek. Be akarsz mutatni ott-hon? Oh, köszönöm. Moóóóst nem, még nem. Két puszi kétoldal-ra, egy a közepébe. Túl világos ez a kapualj.

4. Belemenjek - nem menjek - ? Családlátogatás. Kimostam egy inget. Valami virág is kellene, netán művirág? Hallom saját hangomat: hülyeség. Beszélgetünk, cseverészünk, rohadt éhes vagyok. Kevés ez a ropi. Az anyja kövér. Úristen! Hátha ő is ilyen lesz? Az öreg tetszik nekem, bontogat ja a borosüvegeket rendületlenül. Különben vadászik, most én is. Ubulka kiköpött lüke Aladár, kedves, már a sálamat odagörcsölte a kilincshez. Kibogozom magam. Távozok. Jöjjön el legközelebb is! Parola. Még mindig éhes vagyok.

5. Tenni kéne valamit! Tenni kéne valamint! Sétálgatunk. Erre lakom. Gyere fel, ne ácsorogjunk itt Félek. Hallgat. De jön. No végre. Egyedül vagyunk. Mennyi szépség! A szemed, a lábad, sőt most látom karcsú is vagy (szunnyadt, füllentő lelkiismeret - te visszeres lábú házinéni) - levegőt! Kitilthatja meg, hogy - tí zenn-egyre otthon kell lenned? Kikapcs.

6. Szép ez a délután. Átfogom a vállát, sétálgatunk. Ez a kis szőke állandóan itt mászkál előttem. Ring bennem akkor is ha nem látom. Mi van velem? Szerzek valami ismerőst, mutassa be!

Nézem az olajradiátort. Számok egytől- hatig...

Vészhelyzet

Furcsa jelenséget észlelnek a napokban az ékszerboltosok és a bizsuárusok. A betérő vásárlók csak egy darab fülbevalót, fülékszert vesznek. Ezután megindult a pusmogás arról, hogy hol van a legszebb, legolcsóbb, és hol cserélik vissza akadékoskodás nélkül? A plasztikai sebészek meglepődve, kissé zavarodottan tárgyalták, először csak egymás között, majd tudományos fórumokon is, hogy megnőtt az egyoldali fülamputációk iránti igény. Egyre-másra jelentkeznek a kis-, közép-, és nagyfülűek, hogy szeretnék egyik fülüktől gyorsan megszabadulni. Új távlatok nyílnak? Ugyanakkor városszerte a vájt fülűek, a fülbesúgók és a fülbe-gyónók kis csoportokba verődve súgják még kétfülű barátaikak ismerőseiknek: Gyorsan, hatékonyan, nem kételkedve, irány a plasztikai sebészet! Elsejétől bevezetik a füladót.

Étkek 2004 Szent Karácsonyának Ünnepeére

Előétek:

1. Kotsonya Pethő módra

A megszentelt bőrös állat javait kisegít némi egyéb állat hozzáadásával és persze nem elfeledkezve a hagyományos szopogatós porcról. Tetejébe, megdíszítve finom savanyú uborkával és erős paprikával.

Válják egészségükre!

2. Marhának az velős csontja

A csontot pontos ideig főzve, a velőt szabályos ideig a csont belsőjében tárolva, majd ügyes mozdulatokkal a tányérba verve, meg szórva sóval és borssal. 3-as fokozaton pirult félbarna kenyerre kenve és jókedvvel fogyasztva.

3. Tatár beefsteak

Azok a bides tatárbordák, melyek országunkat feldúlták talán csak ezt hagyták eleinkre. Ha a bél szint kétszer darálva, jól elporítva nemes fűszerekkel összekeverjük, rája tojást ütünk és az előbb említett pirításra kenjük, majd zöldpaprikát rétegezzük feléje már ehető is a garantáltan diétás éték.

Levesek:

1. Halnak az ő leve

A garantáltan friss pontyokat jóasszony (az én feleségem) módra, a szakma szabályai szerint feltrancsírozva, másfél napig heroikus munkával megfőzve, kiszákrátlanítva, passzírozva, tálba engedve, hátha újra megpróbál úszni. Kis citromot, paprikát hozzáadva, csupán az úszásra való serkentés miatt forrón tálaljuk, fél liter vörösbort kíséretében.

2. Marha lábhús leves, öklömnyi májgombócokkal
Növendék marha vigadalmára lábszárát jó komótosan megfőzzük, halomnyi zöldséggel megszédítjük. Csirkének máját elkaparjuk, grízzel, tojással szaporítjuk. A végét kivárva kopogó szemmel kanalazzuk.

Főétkek

1. Szomorú őzpörkölt hagymás burgonyával

Szerencsére bánatos szemeit nem láttam, amikor a vadász martalékává vált. Így, hogy fájdalmamat enyhítse vörösboros mártásba került. Újabban a hagymás törtburgonya veszi el legjobban a bánatomat, így ezzel tiszteljük meg a nagyérdeműt. Mindamellet vidám fogyasztást kívánunk.

2. Vadas marhasült zsemlegombóccal

Ez már nem vad, csak vadas. Erről jut az eszembe, hogy a főnök csak egy negyed viagrát vesz be, mert nem ízélni akar csak ízélgetni. Szóval ez a kedvenc ételeim egyike. Az isteni mártás, melyet csak a feleségem tud csinálni, megkoronázva a puhára sült fehérpecsenye amúgy sem hétköznapi zamatával, mindenképp embernek való.

3. Ízletes libasült töltelékkel

Ahogy mi szeretjük. Nem vagyok a baromfi valami nagy hódolója, de nálunk feltalálták a négylábú libát. Azok az ízek, hmm, melyek a töltelékből áradnak felém adják a másik két lábát a libának. Mást nem mondhatok, csak azt, hogy nem lehet kihagyni.

Szájédesítők

1. Kosárkák Manyi Mama módra

Nálunk nagy hagyománya van, az egész család feni rá a fogát. Ahogy anyósom csinálta -utánozhatatlan. Bár középső lánya nagyon igyekszik a nyomdokaiba lépni, drukkoljunk hát neki. 3 napi hidegélelemmel a pincébe leköltözve, éjfélig a krémet keverve készül. Frissen üdén, túlaradó mosollyal találjuk.

2. Gesztenye püré déligyümölcs ágyban.

Rumba és vörösborba áztattam császárkörtét, friss datolyát, aransárga mazsolát, magvált aszalt szilvát, papját. Ez összeérve magában is fenomenális étel. De ez még csak az alap! Mert, erre építjük rá a gesztenyét és a tejszínhabot. Klasszikus roboráló étel.

3. Mézes puszedli

Igazi tarpai akácmézzel, milotai dióval és a feleségem aranykezével készül. Szinte omlik a szájban, még a műfogsorosok is bátran fogyaszthatják.

És még ezután jönnek az italok!!!

Helyre teszik a magyart

Elszunyókáltam a fotelben-hiszen szabadságon vagyok, meg öreg is. Közben pereg a tv műsor.

Szunyókálásomból felriadva, látok két gusztustalan nagylábujjat egy mérlegen. Harminc kilót fogyott S. Mária 2 hónap alatt és meg sem áll azóta. Garantált diéta, semmi csalafintaság és persze bármit lehet, kivéve ételmet. Már jönnek is a keresztbe evő csajok. Pofátlanul beleesznek a másik fagyijába, ahelyett, hogy megcserelnék a kelyheket, de úgy senki nem figyelne rájuk.

Mindenhonnan ömlik a lé, pénz mint a mák, hiszen itt vannak a svájci frank alapú hitelek. Könnyen táncolnak az utca közepén a hugyos nők, mert van betét és nem is akármilyen, bank, kincstárjegy, nedvszívó, a lényeg, hogy betét legyen. Meg egészség, persze nanoszűrős vitálcenterrel, még a méreg is jobban esik jól kicsavarva. Fő az egészség meg a higiéné. Itt a Pur, meg az Ambipur. Miközben mosogatok vidáman szellentgetek. Ide jár a környék szagmintákat kapni, kezükben mobil telefont, hátuk mögött aktív 2 méteres műmajommal. Megszervezték számunkra a csodát, elől fényképez, hátul nem. Hátul mobil, elől stabil.(Ha-ha-ha) Mert csak így érdemes élni meg száguldani. Hotyotyó, hotyotyó, brrr.

Persze ha már levágattad a zöld hajadat, vagy magad vágod le, 2 milliót spórolsz és eleget teszel hazafias kötelességednek.

Szóval száguldás, akár 500 ezer forintot is megtakaríthatsz a Skoda akción, ha a nem létező tőkédet jól forgatod.

De most már nyugodt vagyok itt bent a pszichiátrián. Úgy érzem, hogy 30 éve ugyanazzal az ecsettel festek, és 30 éve 1. Klotild segédápolónő, ugyanazzal a beöntőcsővel lazítja meg besűrűsödött székletemet. Válijk egészségemre.

Báli notesz

A rizsporos arcú lakáj harmadszorra már ki tudta mondani a nevemet, így bebocsátást nyerhettem az orvosbálba. 10 éve nem voltam ilyen helyen, szorongva, szabódva vettem a bátorságot, hogy felvegyem ünnepi ruhámat, cipőmet. Szóval bebocsátottak. Régi barátaim fényesen tündököltek, mint egy 25 wattos Tungsram égő a rivalda fényében. Csók, ölelés, helyfoglalás. Bezzeg a békebeli bálok, a békebeli nők, a békebeli részegségek és kijózanodások. Indulásnak ásványvíz, de szénsavas, mert így tökösebb, na jó, utána egy kis konyak. Nézelődöm. Az asszony szemben mosolyog, csacsog, jól áll neki a ruha. A nők legalább 80%-a túlsúlyos, a befűzött ruhákból kibuggyan a jóféle császárhús. De ezek a táncos lányok, a hátuk megfeszül, mint a penge, szinte látszik, honnan nőtt ki a lábuk, és a lekicsinylő mosoly. Hahó, apukáim!

Apukáink koccintgatnak, nosztalgiáznak, nyugdíjra készülnek, meg unokáznak. Volt aukció is, székelyen, de csak képes albumot sikerült nyerni a liciten. Mondtam is az asszonynak, most látszik, milyen rosszul ment férjhez.

Tűzijáték is volt, gyönyörű volt, - nem szeretem. Ahogy a befagyott tavon kihunytt egy-egy csillag, ránéztem a Krúdy képre, hogy csinálta volna, Ő leszállva a konflisról, megsuhintva a sálát nyaka körül, a nehezen összeírt pénzből szórva az inasoknak. Oda szólította volna a tűzmestert, most már csak nekem és az aktuális királynőnek szól a tűzijáték, az egy napig tartó szerelemnek. A táncot önfeledten ropták a rossz derekúak, a rossz lábúak és a rosszindulatúak, hiszen bál volt. Másnap az újságban egy bélyegkép méretű fotó az aukcióról. Hiszen a pénz nagy-nagy úr. Ennyi!

Magány

Végre magam vagyok, már nagyon vártam ezt a néhány napot, hogy eltávozzon a Kedves. Megtörültem még a kilincset is, kifényesítettem a korlátot, szóval magam vagyok.

Nem fog flusztrálni a mosatlan sem, jó anyagból vannak ezek a tányérok, poharak, evőeszközök, jól kibírják ott a mosogatóban. Hagy jöjjenek, csak úgy hatékony a mosogatás, ha elegendő van belőlük. A sepregetés is tulajdonképp egy polgári csökevény, csak koptatja vele az ember a burkolatot. Rájöttem a pirítós kenyér ízére, fenomenális. Így nem kell naponta elviselnem a tömeget a boltban, szóval jó a magány.

A főtt ételről is összeírnak tücsköt-bogarat, amikor hideg kosztból is lehet változtatosan étkezni. Meg ott van a beágyazás, magam sem tudom, ki lehetett az az agyalágyult, aki kitalálta a mindennapi ágyazást. Ez az ágyneműnek is árt, mert megfosztja a természetes szellőzéstől, szóval nem kell.

Már harmadik napja élvezem a magányt. Pompás!!!

Elmeditálok, hogy szóba jöhetné egy kis főtt étel is, de gyorsan elhessegetem a gondolatot, meg amúgy is vannak nagyon jó vendéglők.

Hogy már kétszer hagytam égve a villanyt egész napra, ez igaz, de a villanykörték izzószálának is kell erősödni. Na meg az sem katasztrofális, hogy elfogyott a WC-papír. Azért kreatív az ember, hogy kitaláljon más megoldást. Ezek a virágok is alig vártak egy kis pihenésre, mert agyongondozza, öntözi őket az asszony, hát most megkapják.

Már vagy nyolc telefon jött, hogy ilyen számla meg olyan számla nincs kiegyenlítve, meg ilyen felszólítás, meg olyan. Ezek türelmetlenek és nincs bennük semmi megértés, tudhatnák, már csak egy nap és megjön az asszony.

Bár, kigondolta volna, hogy egy nap is ilyen hosszú tud lenni.

Tartalomjegyzék

Előszó	3
--------------	---

VERSEK

Hatvan évesen	6
A csend mellémül	7
'2002 Karácsony	8
Tavaszcvárás	10
Születés	11
Vers a karácsonyfa alá	12
Eszternek 1991	13
Anyámnak	14
Mindegy	15
Az anyákról	16
És akkor?	18
Idill	19
Éjfél	20

PRÓZA

Ősz	21
Lebegés (Blues)	24
Találkozások	26
Laci karácsonya	28
Advent	30
Három generáció	32
Karácsonyok	33
Vízibolha	34

Ünnepek, évfordulók	36
Korház a város közepén	38
Jézuska	40
Paralimpia	41
Semmelweis és korunk	42
Húsvét után	45
A nagy generáció	46
Mosoly	49
Vizitdíj, receptdíj, színlelt szerződések	50
Nők, anyák, tavasz	51
Dr. Dohnál Jenő Főorvos születésének 110. évfordulójára	53
Barátság	55

HUMOR

Betegelégedettség	56
Halok megfele	58
A részegségnek az Ő változatai	59
Fűtésfokozatok	60
Vészhelyzet	62
Étek 2004 Szent Karácsonyának Ünnepe	63
Helyre teszik a magyart	66
Báli notesz	67
Magány	68

Köszönetnyilvánítás

Mindenek előtt köszönöm támogatómnak dr. Dolinay Eszternek, egyben lányomnak.

Feleségemnek türelméért, fiamnak gondosságáért.

Szabó Tibor művész úrnak a mives grafikákért, Bugya István barátomnak a meg nem érdemelt szavakért. És nem utolsó sorban Tatár Róbert úrnak a diplomatikus szakmai informálásért.

2006 Nyíregyháza

D.T.